

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **Dr. Ing. S. G. M.**, zastoupeného Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou, advokátkou, se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 9. 2009, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 8. 2011, č. j. 2 Ad 24/2011 - 100,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobce, Mgr. Dagmar Rezkové Dřímalové, advokátce, se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 960 Kč, která je splatná do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce se podanou kasační stížností domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí ve věci starobního důchodu.

[2] Dne 6. 2. 2009 podal žalobce žádost, v níž uplatňoval nárok na starobní důchod od 30. 10. 2008, kdy dosáhl věk 65 let. V žádosti žalobce jako doplňující informaci uvedl, že od 5. 3. 1985 do konce roku 1990 byl zaměstnán a platil pojištění ve Spojených státech amerických (dále jen „USA“). Jako přílohu k žádosti žalobce předložil i vyplněnou žádost

o dávku z USA na základě smlouvy o sociálním zabezpečení mezi USA a Českou republikou, k níž přiložil kopii tzv. „Social security card“ (karty sociálního zabezpečení). Z této žádosti vyplývá, že žalobce uplatňoval vůči orgánům USA úhradu pojištění za léta 1985 - 1987 (jako zaměstnanec) a 1987 - 1990 (jako osoba samostatně výdělečně činná). Dne 20. 5. 2009 byla do správního spisu založena odpověď Federal Benefits Unit (Federálního oddělení dávek) USA zaslaná žalované prostřednictvím Velvyslanectví USA ve Varšavě, Polsko ze dne 8. 5. 2009. V ní bylo k příslušnému číslu sociálního zabezpečení a k osobě žalobce uvedeno, že žádný záznam o výdělku žalobce od roku 1951 nebyl ke dni 8. 5. 2009 nalezen. Ze spisu je patrné, že proti této informaci podal žalobce rozklad, který žalovaná zaslala Federálnímu oddělení dávek USA prostřednictvím Velvyslanectví USA ve Varšavě.

[3] Kromě uvedeného žalovaná zjišťovala také délku studia žalobce a výkonu vojenské služby. Dne 2. 10. 2009 na základě shromážděných údajů vydala žalovaná rozhodnutí, jímž přiznala žalobci starobní důchod ve výši 2974 Kč měsíčně. V odůvodnění rozhodnutí žalovaná mimo jiné konstatovala, že bylo zjištěno, že na území USA žalobce nebyl pojištěn, proto nejsou hodnoceny žádné doby pojištění v USA. Dále uvedla, že došetřuje dobu výkonu vojenské služby u Ministerstva obrany a po došetření rozhodne o přepočtu starobního důchodu. Na základě další komunikace se žalobcem žalovaná zaslala v listopadu 2009 Federálnímu oddělení dávek USA další stanovisko žalobce k absenci dob pojištění v USA a jeho žádost, aby bylo zasláno písemné potvrzení, zda a kdy byl doručen jeho rozklad, a komu patří číslo sociálního zabezpečení, ke kterému má kartu sociálního zabezpečení. Dne 6. 1. 2010 byl žalované doručen znovu výpis ze záznamů Federálního oddělení dávek USA ze dne 31. 12. 2009 s tímtéž údajem o neexistující době pojištění žalobce v USA. Na rozklad žalobce podle informací ve správním spisu americké orgány jinak nereagovaly.

[4] Dne 16. 11. 2009 podal žalobce žalobu proti rozhodnutí žalované o starobním důchodu. V ní žalobce zpochybnil především závěr o tom, že v USA nebyl řádně pojištěn, a ke svému tvrzení odkazuje na doklady o výkonu zaměstnání (tzv. pracovní zprávy) založené ve správním spise a navrhl důkaz výslechem svědka. Žalobce se dále ohradil proti postupu žalované při předávání jeho rozkladu proti údajům Federálního oddělení dávek USA. Tvrdil, že žalovaná poškodila žalobce, když rozklad zaslala na americké velvyslanectví s dvouměsíčním zpožděním, kterýmžto postupem způsobila nedodržení lhůty pro odvolání. Žalobce tak shledal, že doba pojištění v USA mu nebyla uznána s přičiněním žalované. Žalobce k doložení zaměstnání v USA předložil různé listiny, například formulář pro vydání pracovního víza z roku 1985, kopii karty sociálního zabezpečení, svou vizitku a různou vnitropodnikovou korespondenci, kde je uvedeno jeho jméno.

[5] Žalovaná ve svém vyjádření k žalobě uvedla, že postupovala v souladu se Smlouvou o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a USA, publ. pod č. 85/2008 Sb. m. s., a Správním ujednáním ke smlouvě, publ. pod č. 86/2008 Sb. m. s. Odkázala na jednotlivá ustanovení smlouvy, z nichž dovodila, že posouzení, zdali pracovní činnost vykonávaná na území smluvního státu se považuje za dobu pojištění, je závislé na tom, že je tato doba za takovou uznána právními předpisy té smluvní strany, na jejímž území byla činnost vykonávána. V tomto případě tedy o otázce rozhodoval americký nositel pojištění a žalovaná nemá sebemenší důvod k pochybnostem, neboť by tak došlo k porušení dvoustranné smlouvy i k zasahování do svrchovanosti smluvní strany. K otázce podaného

rozkladu poukázala žalovaná na další ustanovení dvoustranné smlouvy, z něhož vyplývá, že pokud byly opravné prostředky předloženy v předepsané lhůtě u instituce jednoho smluvního státu, považují se za předložené včas. Pokud tedy písemnost žalobce byla ve stanovené lhůtě doručena žalované, pak se ve smyslu smlouvy považuje za včas podanou.

[6] Po jednání ve věci krajský soud žalobu rozsudkem č. j. 2 Ad 24/2011 - 100 ze dne 8. 8. 2011 zamítl s tím, že pro rozhodování žalované jsou údaje ohledně doby pojištění uvedené americkým nositelem pojištění rozhodné a je povinností žalované z těchto údajů vycházet. Proto krajský soud shledal správným závěr žalované, že žalobce v USA nebyl pojištěn, a tuto dobu nelze hodnotit. Krajský soud odmítl také výhrady žalobce ohledně pochybení žalované při zasílání rozkladu americkému nositeli pojištění právě s ohledem na ustanovení smlouvy uváděné žalovanou ve vyjádření. Krajský soud zamítl návrh na provedení důkazu výslechem svědka z toho důvodu, že nelze svědecky ani jinými listinnými důkazy prokázat dobu pojištění, pokud doba pojištění nebyla prokázána v souladu s mezinárodní smlouvou, tedy na dohodnutém formuláři USA CZ 3.

II. Kasační stížnost

[7] Proti uvedenému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Stěžovatel namítá, že krajský soud převzal nekriticky tvrzení žalované. Stěžovatel uvádí, že pokud smlouva mezi USA a Českou republikou vstoupila v platnost teprve k 1. 1. 2009, formuláře pro žádost o přiznání starobního důchodu z ciziny ani nemohly existovat. Podle stěžovatele závěry soudu, které se opírají o vyplněný formulář USA/CZ 3 a o údaje v něm uvedené americkým nositelem pojištění, jsou v rozporu s listinami předloženými stěžovatelem, a to s jeho potvrzením k předložení u Daňového úřadu v Orange, New Jersey, s kartou pojištěnce, z níž vyplývá a je zřejmé, že stěžovatel byl v USA řádně pojištěn a odváděl daně a pojistné na sociální pojištění. Stěžovatel nesouhlasí ani s postupem soudu, který zamítl návrh na výslech svědků. Tuto kasační stížnost stěžovatel doplnil námitkou týkající se opožděného zaslání rozkladu proti údajům amerického nositele, kterou uplatňoval také u krajského soudu. Stěžovatel se domnívá, že protokolované prohlášení referenta US Social security mohlo být vyloženo jako zřeknutí se požadavku na americký důchod, což ovšem stěžovatel neměl v úmyslu. Pokud pak žalovaná neodeslala rozklad včas, mohlo dojít k tomu, že po uplynutí lhůty měla americká strana právo záznamy o pojištění stěžovatele zrušit. Stěžovatel tedy uzavírá, že ke ztrátě jeho důchodových nároků došlo kvůli nesprávnému postupu ze strany žalované při spolupráci s americkými úřady.

[8] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti opět odkázala na ustanovení Smlouvy mezi Českou republikou a USA a Správního ujednáním ke smlouvě, z nichž lze dovodit, že potvrdit a zhodnotit doby pojištění v USA je příslušný americký nositel pojištění. Ze stejných důvodů žalovaná považuje za zákonný postup krajského soudu při zamítnutí návrhu důkazu výslechem svědků, neboť i kdyby tito stěžovatelovu pracovní činnost potvrdili, není v pravomoci žádné české instituce o takto prokázané době stejně rozhodnout. K doplnění kasační stížnosti se žalovaná nevyjádřila.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Podmínka povinného zastoupení právním zástupcem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. je také splněna. Kasační stížnost je tedy přípustná.

[10] Pro posouzení kasační stížnosti stěžovatele je stěžejní odpověď na otázku, do jaké míry je český nositel pojištění vázán vyjádřením smluvní strany o absenci jakýchkoliv dob zaměstnání v evidenci USA.

[11] Jak správně konstatovala žalovaná i krajský soud, na věc dopadá Smlouva o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými, publikovaná pod č. 85/2008 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva"), jež vstoupila v platnost dne 1. 1. 2009. Stěžovatel sice poukazuje na to, že vstoupila-li smlouva v platnost teprve 1. 1. 2009, nemohly dříve existovat formuláře pro žádost o důchod ze zahraničí; započítání předchozích dob pojištění ve smluvních státech je ovšem řešeno v přechodných ustanoveních Smlouvy. Podle čl. 23 odst. 2 Smlouvy se při rozhodování o nároku na dávky podle této smlouvy berou v úvahu doby pojištění získané podle právních předpisů kteréhokoli ze smluvních států a jiné události, které nastaly před vstupem této smlouvy v platnost. S ohledem na to, že stěžovatel podal žádost o starobní důchod po vstupu Smlouvy v platnost, lze doby jeho pojištění nabyté v předchozí době podle právních předpisů USA vzít v úvahu při rozhodování o jeho nároku na dávky, ovšem tyto doby musejí být prokázány způsobem, který smlouva předvídá.

[12] Zdejší soud již v minulosti uvedl, že účastenství na důchodovém pojištění se zpravidla řídí místem výkonu výdělečné činnosti (*lex loci laboris*), mezinárodní koordinace na poli sociálního zabezpečení pak spočívá na principech rovného nakládání, aplikace právního řádu jediného státu, sčítání dob pojištění a zachování nabytých nároků (exportu dávek) (srov. rozsudek ze dne 25. 8. 2011, č. j. 3 Ads 130/2008 - 204, www.nssoud.cz). Smlouva o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a USA je svým charakterem smlouvou proporcionální.

[13] Podle čl. 12 odst. 1 Smlouvy *„jsou-li podle právních předpisů České republiky splněny podmínky nároku na dávku i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů Spojených států, stanoví instituce České republiky dávku a) výlučně na základě dob pojištění získaných podle právních předpisů České republiky a rovněž b) podle pravidel stanovených v odstavci 2 s výjimkou případu, kdy výsledek takového výpočtu by byl stejný nebo nižší než výsledek výpočtu podle písmene a).*" V případě stěžovatele se přitom jedná o případ, že jsou splněny podmínky nároku na dávku i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaných podle právních předpisů USA [podle § 29 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění k datu vydání rozhodnutí]; v takovém případě se tedy dávka stanoví také podle pravidel v odstavci druhém téhož ustanovení, ledaže by výsledek tohoto výpočtu byl stejný nebo nižší než dávka stanovená výlučně na základě dob pojištění získaných podle právních předpisů v České republice. Při tomto výpočtu instituce České republiky započte za každé čtvrtletí pojištění potvrzené institucí USA 90 dnů pojištění. V případě, že jsou za 1 kalendářní rok potvrzena čtyři čtvrtletí pojištění, započte česká instituce plný počet dnů pojištění v daném kalendářním roce (srov. čl. 12 odst. 4 Smlouvy).

[14] Podle čl. 14 Smlouvy příslušné úřady a instituce smluvních států si v rámci jim náležejících pravomocí navzájem pomáhají při provádění této smlouvy. Tato pomoc je bezplatná s výhradou výjimek dohodnutých v rámci správního ujednání.

[15] Praktické otázky týkající se provádění smlouvy jsou upraveny také ve Správním ujednání o provádění Smlouvy o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými, publikovaném pod č. 86/2008 Sb. m. s. (dále jen „Správní ujednání"). Pro posuzovaný případ jsou relevantní zejména následující ustanovení.

[16] Podle čl. 4 odst. 2 Správního ujednání instituce smluvního státu, u níž je žádost o dávky podle Smlouvy podána jako první, postoupí žádost instituci druhého smluvního státu, s vyznačením data přijetí této žádosti. Instituce prvního smluvního státu rovněž poskytne na dohodnutých formulářích doklad o průběhu dob pojištění získaných podle jeho právních předpisů a další informace, jež má k dispozici, které mohou být požadovány institucí druhého smluvního státu pro dokončení řízení o dávce. Podle čl. 4 odst. 3 Správního ujednání instituce smluvního státu, která obdrží žádost, jež byla jako první podána u instituce druhého smluvního státu, neprodleně poskytne instituci druhého smluvního státu tytéž informace uvedené v odst. 2 tohoto článku, které jsou vyžadovány k ukončení řízení o dávce v prvním smluvním státě.

[17] Ve své předchozí rozhodovací činnosti se zdejší soud několikrát zabýval otázkou, do jaké míry jsou závazná osvědčení zahraničních nositelů pojištění u bilaterálních proporcionálních smluv ve věcech sociálního zabezpečení. Byť se zabýval odlišnou situací, lze zmínit rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2010, č. j. 6 Ads 93/2006 - 106, týkající se Smlouvy mezi Českou republikou a Švýcarskou konfederací o sociálním zabezpečení, v němž zdejší soud konstatoval, že *„je třeba presumovat správnost osvědčení o vyslání, a to až do doby, kdy je orgán, který byl oprávněn je vydat, nezmění či nezruší. Jde tedy o předběžnou otázku* sui generis*, o které již příslušný orgán rozhodl a žalovaná je jí vázána (tím není řečeno, že není oprávněna vyvolat jednání s druhou smluvní stranou o správnosti takového osvědčení). Přezkoumáváním správnosti osvědčení vydaného orgány druhé smluvní strany by totiž docházelo k popření samotného cíle koordinace systémů sociálního zabezpečení v případě dočasného působení na území smluvního státu."* Nejvyšší správní soud toto rozhodnutí uvádí i s vědomím, že institut vyslání představuje v rámci česko-švýcarské smlouvy výjimku z pravidla stanoveného čl. 6 téže smlouvy, podle něhož se pojišťovací povinnost řídí právními předpisy toho státu, na jehož území je výdělečná činnost vykonávána, a jde tedy o specifický institut vzdálený od nyní posuzované věci. Za relevantní z uvedeného rozhodnutí ovšem považuje zdůraznění základních principů koordinace sociálního zabezpečení a inspiraci principy koordinace sociálního zabezpečení v Evropské unii a judikaturou Soudního dvora, od níž neshledal důvod se odchýlit ani v případě bilaterálních smluv koordinačního charakteru [rozsudky Soudního dvora ve věcech *Barry Banks* (C-178/97), *FTS* (C-202/97) a *Herbosch Kiere* (C-2/05)].

[18] Nejvyšší správní soud vycházel z toho, že i v případě bilaterálních smluv o sociálním zabezpečení je koordinace založena na spolupráci nositelů pojištění a na závazku loajality, tedy na obdobných principech jako koordinace sociálního zabezpečení v Evropské unie. V uvedených rozsudcích Soudního dvora i Nejvyššího správního soudu nastala opačná situace než v nyní posuzované věci, konkrétně v nich instituce jednoho

státu zpochybňovala osvědčení jiného státu v neprospěch žadatele. Přesto lze ve věcech koordinace sociálního zabezpečení, a to i koordinace na základě bilaterálních smluv, dovodit, že osvědčení orgánů sociálního zabezpečení jednoho státu, byť i jde o osvědčení negativní skutečnosti (absenci jakýchkoli dob pojištění), je v zásadě závazné pro orgány druhého státu. Tento závěr je založen právě na stejných principech spolupráce a vzájemné loajality, který se plně odrazil ve shora citovaném čl. 14 Smlouvy o sociálním zabezpečení mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými. V případě pochybností, jež mohou vyvstat i v důsledku různých důkazů předložených žadatelem, mohou orgány smluvních stran pokračovat v další vzájemné komunikaci a zjišťovat, zdali nedošlo k omylu. Je tomu tak i proto, že oba státy vzájemně jednají dle zásad svrchované rovnosti a vykonávají teritoriální suverenitu na svém území; rozhodnutí státních orgánů jednoho státu tak nemůže být podrobeno přezkumu ve druhém státě, dohodly-li se tyto státy na vzájemné spolupráci a respektování svých rozhodnutí v této oblasti. Z tohoto důvodu neshledal Nejvyšší správní soud nezákonným postup krajského soudu, který zamítl návrh na provedení důkazů předkládaných stěžovatelem na podporu jeho tvrzení o odpracované době v USA.

[19] Stěžovatel dále žalované vytýkal postup při vyřizování jeho opravného prostředku proti informaci amerického nositele pojištění. Tato námitka přitom míří nejen na to, zda žalovaná svým prodlením při zaslání opravného prostředku nezpůsobila jeho opožděnost, ale také obecně na komunikaci mezi žalovanou a americkými orgány. Pro posouzení této námitky jsou relevantní následující ustanovení smlouvy.

[20] Jak již bylo zmíněno, Smlouva a Správní ujednání o provádění Smlouvy mimo jiné upravují i některé praktické otázky spolupráce smluvních stran. Písemná žádost o dávky podaná instituci jednoho smluvního státu se považuje za žádost podanou i podle právních předpisů druhého smluvního státu, jestliže žadatel požaduje, aby byla považována za žádost podle právních předpisů druhého smluvního státu, nebo jestliže poskytuje informace svědčící o tom, že doby pojištění byly získány podle právních předpisů druhého smluvního státu (čl. 18 odst. 1 Smlouvy). Tudíž žádost stěžovatele bylo možno považovat i za žádost podle právních předpisů USA. Pro účely Smlouvy se žádosti o dávky podávají na formulářích dohodnutých institucemi obou smluvních států a ta instituce, u níž je žádost o dávky podána jako první, ji postoupí instituci druhého smluvního státu, s vyznačením data přijetí této žádosti. Instituce prvního smluvního státu rovněž poskytne na dohodnutých formulářích doklad o průběhu dob pojištění získaných podle jeho právních předpisů a další informace, jež má k dispozici, které mohou být požadovány institucí druhého smluvního státu k dokončení řízení o dávce (čl. 4 odst. 1 a 2 Správního ujednání). Také opravné prostředky lze účinně podat u institucí kteréhokoli smluvního státu, v řízení se pak postupuje dle právních předpisů toho smluvního státu, proti jehož rozhodnutí opravný prostředek směřuje (čl. 19 Smlouvy). Veškeré žádosti, oznámení nebo písemné opravné prostředky, které musejí být podle právních předpisů jednoho smluvního státu předloženy v předepsané lhůtě u instituce tohoto smluvního státu, avšak namísto toho byly v téže lhůtě předloženy instituci druhého smluvního státu, se považují za předložené včas (čl. 20 odst. 2 Smlouvy). Z toho důvodu se na dokumentech uvede datum přijetí a jsou bez prodlení postoupeny instituci druhého smluvního státu (čl. 20 odst. 1 Smlouvy).

[21] Výše zmíněná právní úprava poskytuje odpověď na některé z námitek stěžovatele.

[22] Nejvyšší správní soud na jejím základě posoudil jako nedůvodnou námitku, že opožděným zasláním rozkladu stěžovatele proti rozhodnutí amerického nositele pojištění žalovaná způsobila, že jeho podáním se americká strana nebude moci pro opožděnost zabývat. Na rozkladu je totiž uvedeno datum podání českému nositeli, které bude pro účely posuzování včasnosti závazné i pro americké orgány (viz výše čl. 20 odst. 2 Smlouvy).

[23] Při posuzování zákonnosti postupu žalované je kromě výše uvedených závěrů ohledně závaznosti stanoviska amerických úřadů a opožděného zaslání rozkladu stěžovatele žalovanou podstatné také to, jakým způsobem probíhala komunikace mezi českými a americkými úřady.

[24] V žádosti o dávky podle mezinárodní smlouvy s USA je v poučení uvedeno, že žadatel opravňuje USA, aby podaly všechny informace a důkazy, které mají státní orgány USA k dispozici ve vztahu k žádosti o dávky. Zároveň z poučení vyplývá, že tyto informace mohou být zasílány prostřednictví Social Security Administration (Správa sociálního zabezpečení) nebo prostřednictvím United States Foreign Service Post (tedy zahraniční zastoupení USA); v tomto případě komunikace probíhala na formulářích ke Smlouvě prostřednictvím Velvyslanectví USA ve Varšavě, s tzv. Federal Benefits Unit (Oddělení federálních dávek).

[25] Ačkoli je žalovaná závěrem amerických úřadů vázána, její zprostředkování informací pro účely zjištění dob pojištění i pro účely podání opravných prostředků může mít pro konečný výsledek mezistátního řízení vážné důsledky. Mnohé ze stěžovatelových výtek ostatně směřovaly proti postupu žalované při předávání jednotlivých informací. V průběhu správního řízení se stěžovatel například dotazoval, zda probíhala v rámci mezistátního řízení telefonická komunikace, na kterou se odvolává americké Oddělení federálních dávek v dopisu, jenž mu byl doručen; dále požadoval prostřednictvím žalované potvrzení od amerických orgánů, zda jim byl opravný prostředek doručen a zda jej považovaly za včas podaný; několikrát požadoval odeslání jím sepsaných přípisů americkým orgánům využívaje přitom možnosti obracet se na národní orgány dle Smlouvy.

[26] Ve všech případech, na něž se vztahují ustanovení článků 18 a 19 této smlouvy, instituce, jíž byly žádosti, oznámení nebo písemné opravné prostředky předloženy, uvede na dokumentech datum přijetí a postoupí je bez prodlení instituci druhého smluvního státu.

[27] Nejvyšší správní soud posoudil postupy žalované a konstatuje, že žalovaná nepostupovala v plném souladu se zásadou, která jí vyplývá z čl. 20 Smlouvy, podle nějž *„instituce, jíž byly žádosti, oznámení nebo písemné opravné prostředky předloženy, uvede na dokumentech datum přijetí a postoupí je* ***bez prodlení*** *instituci druhého smluvního státu“*, když opravný prostředek stěžovatele americkým úřadům zaslala po dvou měsících od jeho podání. Pokud Nejvyšší správní soud výše poukazoval na zásadu spolupráce mezi různými nositeli pojištění, jejím projevem v praxi je také předávání podání a opravných prostředků bez zbytečného prodlení. Nicméně, podle výše uvedených ustanovení Smlouvy je opravný prostředek ve lhůtě předložený národnímu orgánu považovaný za včas podaný i z pohledu amerických orgánů a žalovaná splnila také další požadavky Smlouvy, aby včasnost

americké úřady mohly posoudit, konkrétně na rozkladu stěžovatele razítkem zaznačila datum, kdy jí byl doručen. Za těchto okolností tedy prodlení žalované nemělo dopad na zákonnost uvedeného rozhodnutí ani na závěry, k nimž dospěly americké orgány.

[28] Pokud jde o další komunikaci žalované s Velvyslanectvím USA ve Varšavě zmocněným k takové komunikaci (viz výše), Nejvyšší správní soud ze spisu zjistil, že se žalovaná žádného pochybení nedopustila. Prvním podáním (kromě žádosti), jehož zaslání americkému nositeli pojištění stěžovatel požadoval, byl rozklad proti záznamu o absenci dob pojištění, který žalovaná obdržela dne 12. 6. 2009. Ve spisu je kopie průvodního dopisu, z něhož vyplývá, že opravný prostředek žalovaná Velvyslanectví USA ve Varšavě postoupila. Následně požadoval stěžovatel v podání z 30. 9. 2009 informace o nesrovnalostech v komunikaci s USA, například zda byl jeho opravný prostředek považován za včas podaný, na jaký telefonát se zástupce amerického nositele pojištění odvolává, když stěžovatel s ním telefonicky nemluvil, zda je pravdivá informace, že americké orgány nejsou povinny reagovat do dosažení věku 67 let, což je věková hranice pro přiznání starobního důchodu. Na tento dopis žalovaná odpověděla dopisem z 29. 10. 2009 tak, že americká strana dosud nepotvrdila, zda rozklad převzala či nikoli, nicméně zásilka se nevrátila zpět a je českou stranou považována za doručenou. Dále uvedla, že věk žadatelů při zjišťování dob pojištění není rozhodující, americká strana pouze zasílá výpis dob pojištění. V tomto dopisu žalovaná stěžovatele ujistila, že budou-li později z americké strany předloženy podklady prokazující doby pojištění, bude vydáno nové rozhodnutí a důchod bude doplacen zpětně od data jeho přiznání. Stěžovatel na dopis zareagoval doplněním rozkladu proti sdělení americké strany ze dne 12. 11. 2009. Dne 25. 11. 2009 žalovaná stěžovateli oznámila, že toto doplnění rozkladu postoupila na Velvyslanectví USA ve Varšavě a zároveň zástupcům amerického nositele pojištění v přiloženém podání adresovala dotazy týkající se rozkladového řízení, včasnosti rozkladu, telefonického hovoru se stěžovatelem a vyjádření, které osobě patří číslo pojištění předkládané stěžovatelem. Kopie žádosti zaslané americké straně 25. 11. 2009 je ve spisu také založena. Následně ze spisu vyplývá, že v reakci na tuto žádost zaslala americká strana žalované opět výpis dob pojištění, aniž by se dále vyjádřila k pokládaným otázkám. Proti tomuto dokumentu podal stěžovatel opět opravný prostředek, který žalovaná postoupila americkému nositeli pojištění. Na základě opakovaného výpisu dob pojištění z USA byly zamítnuty námitky stěžovatele, o kterých probíhalo řízení v mezidobí.

[29] Z výše uvedeného podrobného popisu komunikace žalované s americkým nositelem pojištění vyplývá, že žalovaná veškerá podání stěžovatele postoupila americké straně a o komunikaci průběžně stěžovatele informovala. Nejvyšší správní soud má pochopení pro to, že je pro stěžovatele neuspokojivé, pokud ze strany amerického nositele pojištění neobdržel odpověď na své dotazy, které jsou pro řízení o jeho opravném prostředku skutečně relevantní. Nicméně v řízení o žalobě byla posuzována zákonnost postupů žalované (nikoli amerického nositele pojištění, jehož postupy ostatně ani nelze podle českého práva hodnotit), a nelze než dát zapravdu krajskému soudu, že žalovaná v řízení při komunikaci s americkou stranou postupovala v souladu se zákonem a citovanou mezinárodní smlouvou.

[30] Vyvstanou-li pochyby ohledně správnosti záznamu například o dobách pojištění ve druhém státě, má žalovaná možnost dále tyto pochyby odstranit komunikací s orgány tohoto státu. Tato možnost se v posuzovaném případě mění na povinnost žalované

komunikovat s americkou stranou a pokusit se vyjasnit sporné otázky. Této povinnosti ovšem žalovaná v posuzované věci podle zdejšího soudu dostála. Veškeré dotazy kladené stěžovatelem americkému nositeli pojištění byly americké straně zaslány zcela v souladu se Smlouvou a nelze klást za vinu žalované, že z jeho strany neobdržela odpovídající odpověď na tyto dotazy. Jak již bylo konstatováno výše, není v pravomoci žalované jakkoliv posoudit správnost údajů amerického nositele pojištění, naopak je jeho vyjádřením vázána. Nesrovnalosti se pak pokusila žalovaná v opakované komunikaci s americkým nositelem pojištění odstranit, nicméně nebyla úspěšná. Její postup ovšem pouze s ohledem na neúspěch této komunikace nelze považovat za nezákonný či nesprávný. Žalovaná ani podle Smlouvy neměla k dispozici další prostředky, kterými by mohla odpověď americké strany vynutit. Ani námitky týkající se postupu žalované při komunikaci s americkou stranou v rámci řízení podle Smlouvy tak nejsou důvodné.

[31] Nejvyššímu správnímu soudu tak nezbylo než kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

IV. Náklady řízení

[32] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 a 2 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaná právo na náhradu nákladů řízení nemá, ač byla úspěšná, podle § 60 odst. 2 s. ř. s.

[33] Krajský soud stěžovateli usnesením ze dne 18. 2. 2010, č. j. 2 Ca 128/2009 - 15, ustanovil pro řízení o kasační stížnosti zástupkyni Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímalovou, advokátku, se sídlem Muchova 223/9, Praha 6. Ustanovené zástupkyni Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), tedy za sepis a podání kasační stížnosti. Výše odměny za jeden úkon právní služby činí podle § 7 bod 2. ve spojení s § 9 odst. 2 a 3 písm. f) advokátního tarifu 500 Kč. Dále náleží ustanovené zástupkyni paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden provedený úkon (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Vzhledem k tomu, že je ustanovená zástupkyně plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokátka povinna z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně činí 160 Kč. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává odměna v celkové výši 960 Kč. Pro zaplacení odměny soud stanovil přiměřenou lhůtu.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. února 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu